

Maria Waloch

TASIEMCZYCE W POLSCE W 2008 ROKU

CESTODE INFECTIONS IN POLAND IN 2008

Zakład Parazytologii Lekarskiej Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny

STRESZCZENIE

W 2008 roku zarejestrowano 109 przypadków tasiemczyc jelitowych u ludzi w Polsce. Wśród wszystkich rozpoznanych tasiemczyc jelitowych stwierdzono: 69 przypadków *Taenia saginata*, 2 *Taenia solium*, 30 przypadków *Taenia species* i 1 *Diphyllobothrium latum*. Ponadto zarejestrowano 28 przypadków tasiemczyc tkankowych wywołanych przez *Echinococcus granulosus*. Z roku na rok obserwuje się stopniowy spadek zarażeń na tasiemczyce.

Słowa kluczowe: tasiemczyce, epidemiologia, Polska, rok 2008

Występowanie tasiemczyc u ludzi w Polsce w 2008 r. oceniano na podstawie danych uzyskanych w stacjach sanitarno-epidemiologicznych oraz zamieszczonych w wywiadach epidemiologicznych dotyczących bąblowicy i wągryzycy.

Ze względu na różnice dotyczące lokalizacji tasiemców w organizmie żywiciela i różnice w epidemiologii zarażeń, występowanie tasiemczyc jelitowych i tkankowych zostanie omówione oddzielnie.

Dane uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi na terenie Polski w 2008 roku zarejestrowano 109 przypadków inwazji tasiemców jelitowych; zapadalność wynosiła 0,29 na 100 000 mieszkańców. Dane te, porównane z danymi z roku 2007 (134 przypadki; zapadalność 0,35 na 100 000 mieszkańców), wskazują, że liczba zachorowań na tasiemczyce zmniejszyła się o 18,66%.

Rozpowszechnienie tasiemczyc jelitowych u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2008 r., w zależności od środowiska i płci, przedstawia tabela I. Najwyższe współczynniki zapadalności zarejestrowano w województwach warmińsko-mazurskim (0,56) i kujawsko-pomorskim (0,53); wysoką zapadalność w mazowieckim (0,44), pomorskim (0,41); w granicach od 0,39 do 0,35 w województwach: opolskim, wielkopolskim i łódzkim; niską od 0,31 do 0,12 w województwach: świętokrzyskim, śląskim, lubuskim, dolnośląskim, podlaskim, małopolskim; najniższą w

ABSTRACT

In the year 2008, 109 intestinal cestode infections were registered in Poland. Among them 69 were caused by *Taenia saginata*, 2 by *T. solium*, 30 by *Taenia sp.*, 1 by *Diphyllobothrium latum*. Moreover, 28 cases of cystic echinococcosis were reported.

The obtained results confirmed decreasing frequency of intestinal cestodoses in Poland

Key words: cestode infections, epidemiology, Poland, 2008

lubelskim (0,09). W żadnym województwie wskaźnik zapadalności nie przekroczył 1,00 podobnie jak w roku 2007. Nie wiadomo jaka jest sytuacja w województwie zachodniopomorskim, ponieważ z tego województwa nie przysłano danych.

Zachorowania na tasiemczyce jelitowe w 2008 r. częściej obserwowano u osób pochodzących ze środowiska miejskiego (82 przypadki, 75,23%), niż u osób ze środowiska wiejskiego (24 przyp., 24,77%). Inwazje tasiemców występowały częściej u mężczyzn (60 przyp. 55,05%), niż u kobiet (49 przyp., 44,95%).

Występowanie tasiemczyc jelitowych u ludzi w Polsce w 2008 r. w zależności od wieku chorych przedstawia tabela II. Stwierdzono, że podobnie jak w roku 2007 tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce najczęściej występowały u osób w grupie wieku 50-59 lat (28 przypadków, 25,69%). Osoby w wieku od 40 do 49 lat (20 przypadków, 18,35%), od 20 do 29 lat (19 przypadków, 17,43%), osoby w grupach wieku 30-39 lat (13 przypadków, 11,93%) oraz od 60-69 lat (12 przypadków, 11,01%) stanowiły kolejne co do liczebności grupy chorych na tasiemczyce. Odsetek inwazji był bardzo niski w trzech grupach wieku od 0 do 14 lat i mieścił się w granicach od 1,83% do 2,75%. Jeszcze niższy odsetek stwierdzono w grupie 15-19 lat - 0,92%.

Badaniami laboratoryjnymi potwierdzono 102 przypadki tasiemczyc jelitowych, tj. 93,58% ogółu zgłoszonych zachorowań. Wśród wszystkich rozpoznanych

Tabela I. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2008r. Zachorowania wg środowiska i płci oraz zapadalność
Table I. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2008 according to the place of living and sex and incidence rate per 100 000 population

Województwo	Środowisko		Płeć		Razem	
	Wieś	miasto	mężczyźni	kobiety	liczba zachorowań	zapadalność na 100 000
1	2	3	4	5	6	7
1.Dolnośląskie	2	3	3	2	5	0,17
2.Kujawsko-pomorskie*	5	6	7	4	11	0,53
3.Lubelskie	-	2	2	-	2	0,09
4.Lubuskie*	2	-	1	1	2	0,20
5.Łódzkie	-	9	3	6	9	0,35
6.Małopolskie*	1	3	4	-	4	0,12
7.Mazowieckie*	5	18	11	12	23	0,44
8.Opolskie*	1	3	2	2	4	0,39
9.Podkarpackie	-	-	-	-	-	-
10.Podlaskie*	-	2	2	-	2	0,17
11.Pomorskie	4	5	4	5	9	0,41
12.Śląskie*	2	11	8	5	13	0,28
13.Świętokrzyskie	2	2	2	2	4	0,31
14.Warmińsko-mazurskie	1	7	4	4	8	0,56
15.Wielkopolskie	2	11	7	6	13	0,38
16.Zachodniopomorskie**				1	5	0,30
Liczba	27	82	60	49	109	0,29
Polska %	24,77	75,23	55,05	44,95	100,00	

*po korekcie danych przysłanych do Zakładu Parazytologii Lekarskiej NIZP-PZH z danymi umieszczonymi w wywiadach przysłanych do Zakładu Epidemiologii NIZP-PZH

**dane pochodzą z Zakładu Epidemiologii NIZP-PZH, nie zostały uwzględnione w sumowaniu

tasiemczyc jelitowych (tab. III) dominowały zachorowania wywołane przez *Taenia saginata* (69 chorych, tj. 67,65% przypadków potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi; zapadalność 0,18 na 100 000 mieszkańców). Inwazje *T. solium* stwierdzono u 2 chorych (1,96%, wykrytych przypadków; zapadalność 0,005). Współczynnik zapadalności na tasiemczycę *T. solium* utrzymuje się od wielu lat na tym samym, niskim po-

ziomie. Zachorowania na tę tasiemczycę zarejestrowano na terenie województw: lubuskiego i mazowieckiego. Zarażenia *Taenia species* wykryto u 30 osób (29,41% ogółu potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,08). Poza tasiemczycami wywołanymi przez *Taenia*, wykryto inwazję *Diphyllobothrium latum* u jednej osoby w województwie mazowieckim (0,98% wszystkich potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,003).

Tabela II. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2008r. Zachorowania wg wieku chorych
Table II. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2008 according to the age of patients

Grupy wieku (lata)	Liczba przypadków	Odsetek
0-4	2	1,83
5-9	3	2,75
10-14	2	1,83
15-19	1	0,92
20-29	19+1*	17,43
30-39	13	11,93
40-49	20	18,35
50-59	28	25,69
60-69	12	11,01
70+	9	8,26
Razem	109	100,00

* informacja pochodzi z Zakładu Epidemiologii NIZP-PZH, dotyczy województwa zachodniopomorskiego, nie została uwzględniona w sumowaniu

W 2008 r. odsetek tasiemczyc, które zgłoszono bez rozpoznania laboratoryjnego w trzech województwach wyniósł 6,42% ogólnej liczby przypadków (tab. IV). Najwyższy odsetek nierozpoznanych tasiemczyc jelitowych zgłoszono w województwie warmińsko-mazurskim (57,14%) następnie w pomorskim (28,57%); najniższy w podlaskim (14,29%).

Liczba tasiemczyc jelitowych zgłoszonych bez rozpoznania laboratoryjnego oraz rozpoznanych jako inwazje *Taenia species* wynosiła łącznie 37 przypadków, tj. 33,94% ogólnej liczby przypadków. Zanotowano jej spadek w porównaniu do wartości z roku 2007 (44 przypadki, 32,84%).

Dane dotyczące tasiemczyc tkankowych uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi w Polsce w 2008 r zarejestrowano w ośmiu województwach 28 przypadków bąblowicy wywołanej przez *Echinococcus granulosus* (zapadalność 0,07). Nie zarejestrowano żadnego przypadku wągrzycy i bąblowicy wielojamowej.

Tabela III. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2008 r. wg rozpoznanego gatunku tasiemca w poszczególnych województwach

Table III. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2008 confirmed by laboratory examinations in particular provinces

Województwo	Gatunek tasiemca				
	<i>Taenia saginata</i>	<i>Taenia solium</i>	<i>Taenia sp.</i>	<i>Diphyllobothrium latum</i>	Razem
1	2	3	4	5	6
1. Dolnośląskie	4	-	1	-	5
2. Kujawsko-pomorskie	7	-	4	-	11
3. Lubelskie	-	-	2	-	2
4. Lubuskie	-	1	1	-	2
5. Łódzkie	5	-	4	-	9
6. Małopolskie	1	-	3	-	4
7. Mazowieckie	12	1	9	1	23
8. Opolskie	3	-	1	-	4
9. Podkarpackie	-	-	-	-	-
10. Podlaskie	1	-	-	-	1
11. Pomorskie	7	-	-	-	7
12. Śląskie	9	-	4	-	13
13. Świętokrzyskie	4	-	-	-	4
14. Warmińsko-mazurskie	4	-	-	-	4
15. Wielkopolskie	12	-	1	-	13
16. Zachodniopomorskie*	4	-	1	-	5
Liczba	69	2	30	1	102
Polska %	67,65	1,96	29,41	0,98	100

* dane pochodzą z Zakładu Epidemiologii NIZP-PZH, nie zostały uwzględnione w sumowaniu

Tabela IV. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2008 r. zgłoszone bez rozpoznania laboratoryjnego wg województw

Table IV. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2008 registered without species identification according to provinces

Województwo	Liczba	Procent*
Podlaskie	1	14,29
Pomorskie	2	28,57
Warmińsko-mazurskie	4	57,14
Razem	7	6,42**

* - Odsetek ogólnej liczby przypadków zgłoszonych w województwie

** - Odsetek ogólnej liczby przypadków

Rozpowszechnienie bąblowicy u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2008 r. wg środowiska i płci przedstawia tabela V.

W mieście wystąpiło więcej zachorowań na bąblowicę (18 przyp. 64,29%) niż na wsi (10 przyp. 35,71%). W obu tych środowiskach częściej chorowały kobiety (22 przyp. 78,57%) niż mężczyźni (6 przyp. 21,43%). Najwięcej zachorowań zanotowano na terenie województwa: warmińsko-mazurskiego (8 przyp. 28,57%; zapadalność 0,56), następnie na terenie podlaskiego (6 przyp. 21,43%; zapadalność 0,50), lubelskiego (5 przyp. 17,86%; zapadalność 0,23) i kujawsko-pomorskiego (4 przyp. 14,29%; zapadalność 0,19).

Z wielkim uznaniem odnotowano fakt, że pomimo zniesienia przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej obowiązku rocznego zgłaszania przez pracowników Stacji San-Epid zestawienia tasiemczyc, są one nadal przygotowywane w większości województw i przysyłane do Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego-Państwowego Zakładu Higieny, Zakładu

Tabela V. Tasiemczyce tkankowe (bąblowica jednojamowa) u ludzi w Polsce w 2008 r. wg środowiska i płci

Table V. Larval cestode infections (cystic echinococcosis) in humans in Poland in 2008 according to the place of living and sex

Województwo	Bąblowica wg środowiska i płci						
	Środowisko				razem	Polska %	Zapadalność na 100 000
	wieś		miasto				
	K	M	K	M	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8
Kujawsko-pomorskie*	2	-	2	-	4	14,29	0,19
Lubelskie	2	-	3	-	5	17,86	0,23
Łódzkie	-	-	-	1	1	3,57	0,04
Mazowieckie	1	-	-	1	2	7,14	0,04
Podkarpackie*	-	-	1	-	1	3,57	0,05
Podlaskie**	1	-	3	2	6	21,43	0,50
Świętokrzyskie*	-	-	1	-	1	3,57	0,08
Warmińsko-mazurskie**	4	-	2	2	8	28,57	0,56
Liczba	10	-	12	6	28		0,07
Polska %	35,71	-	42,86	21,43	100,00	100,00	

* dane uzyskane z Zakładu Epidemiologii NIZP-PZH

** dane po korekcie naniesionej przez panią Barbarę Kondej z Zakładu Epidemiologii NIZP-PZH

K-kobiety, M-mężczyźni

Parazytologii Lekarskiej, **za co bardzo dziękujemy**. Niezgodności, które są stwierdzane pomiędzy danymi nadesłanymi do Zakładu Parazytologii Lekarskiej Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny przez Pracownie Parazytologiczne WSSE, a danymi Nadzoru Epidemiologicznego tych stacji wynikają właśnie ze zniesienia w/w obowiązku.

Otrzymano: 08.02.2010 r.

Zaakceptowano do druku: 17.02.2010 r.

Adres do korespondencji:

Mgr Maria Waloch

Zakład Parazytologii Lekarskiej Narodowego Instytutu
Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny

Ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa

Tel. (022)-54-21-220